

Рецензії

ДОСВІД ЛАНДШАФТНОГО ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ

Одне з актуальних теоретичних та практичних природоохоронних завдань сучасного ландшафтознавства в Україні полягає в розробці методології організації та проведення ландшафтного планування як важливого елементу успішної територіальної організації та реалізації принципів сталого розвитку Європейського континенту. Незбалансована структура природокористування в Україні та стрімке погіршення властивостей компонентів природи, скажімо, земельних та водних ресурсів, розвиток процесів опустелювання та деградації земель стають дедалі актуальнішими в контексті змін клімату, погіршення ландшафтного та біорізноманіття, зокрема через високу розораність агроландшафтів. Саме тому автори книжки **«Ландшафтне планування в Україні»** Л.Г. Руденко, Є.О. Маруняк, О.Г. Голубцов та ін. (за ред. академіка НАНУ Л.Г. Руденка. — К.: Реферат, 2014. — 144 с.) зазначають, що це є головним аргументом для впровадження ландшафтного планування як єдиного виду галузевого планування. Відзначається, що за допомогою великого набору методів ландшафтного планування навколишнє природне середовище розглядається консолідовано за умови збереження різноманітних екосистемних функцій і виробничої, зокрема сільськогосподарської, діяльності.

Важливим є те, що запропоновані авторами рекомендації базуються на кращих практиках німецьких і російських учених та їх апробації в умовах України з використанням напрацьованих наукових розробок Інституту географії НАН України в модельних адміністративних утвореннях, зокрема в Черкаській області, Канівському районі і Степанецькій сільській раді.

Перший розділ книжки присвячений огляду наслідків взаємодії суспільства, виробничої діяльності і природокористування в Україні та динаміці антропогенного, зокрема агротехнічного навантаження на довкілля. Корисною у цьому плані є розглянута й проаналізована концепція ландшафтного планування в Німеч-

чині. Розглянуто можливості, ефективність та обмеження цього інструменту в напрямі екологічно досконалішого і безпечнішого використання природно-ресурсного потенціалу на різних рівнях управління та природокористування.

У другому розділі проаналізовано правові основи системи планування в Україні, її недоліки і позитивні сторони, а також цілі, завдання, етапи та необхідність ландшафтного планування в сучасних соціально-економічних умовах, що особливо важливо на етапі завершення земельної реформи.

У третьому розділі викладено зміст та особливості ландшафтного планування на прикладі 3-х рівнів управління. Зокрема, зроблено інвентаризацію та оцінювання основних компонентів навколишнього середовища і землекористування з урахуванням аналізу наявних соціально-економічних умов, а також конфліктів природокористування та способів їх вирішення.

Книжку доповнює словник основних термінів та понять, які використовуються у праці.

Слід зазначити, що робота добре структурована, містить велику кількість корисних ілюстрацій. Варто окремо відзначити високу якість виконання поданих картографічних та демонстраційних матеріалів, серед яких — карта сучасних ландшафтів Черкаської області (оригінального масштабу 1:200 000), Канівського району (оригінального масштабу 1:50 000), картосхема культурної спадщини Черкаської області, зокрема об'єкти історико-культурного та природно-заповідного фонду, а також картосхема сучасного землекористування Канівського району. Дуже цінним є подання у картографічному вигляді результатів оцінювання компонентів навколишнього природного середовища Черкаської області та Канівського району, зокрема чутливості території до негативних наслідків змін клімату, значення підземних вод для водозабезпечення в ландшафтній програмі Черкаської області, оцінки чутливості підземних вод та ґрунтів до хімічного забруднення, оцінки чутливості

РЕЦЕНЗІЇ

ґрунтів до водної та вітрової ерозії, оцінки значення видів та біотопів, привабливості ландшафтів для туризму і рекреації та ін. Загалом представлено понад 40 картосхем модельного регіону, які, безперечно, мають практичне значення для вдосконалення управління природними ресурсами регіону.

Цінність цієї праці полягає також у тому, що авторами було продемонстровано застосування методології ландшафтного планування на 3-х різних рівнях управління, зокрема на рівні області — ландшафтна програма, адміністративного району — рамковий ландшафтний план, сільської ради — ландшафтний план.

Усе викладене вище дає змогу позитивно оцінювати це видання. Однак хотілося б, щоб автори більше уваги приділили питанню оцінювання деградації земель, також варто було б

залучити супутникову інформацію, особливо в рамках ландшафтного планування, що дасть змогу разом з традиційними картографічними методами оперативно виконувати аналіз землекористування, особливо сільськогосподарського.

Книжка рекомендована для широкого кола фахівців з управління у сфері землеустрою, географії, екології, ландшафтознавства та агрономії. Представлений матеріал є продуктом спільних наукових і практичних надбань Німеччини, Росії та України, що забезпечило новітній підхід до ландшафтного планування в Україні.

**О.Г. Тараріко, академік НААН
Інститут агроєкології
і природокористування НААН**

РЕЦЕНЗІЇ

КОРИСНА КНИГА

Якісна оцінка ґрунтів у край важлива для інвестора, що вирішив придбати або орендувати ділянку землі для вирощування сільськогосподарської продукції. З огляду на це важливо завчасно оцінити інвестиційну привабливість ділянки, знизити можливий ризик від інвестування, швидко й максимально виправдати вкладення.

Найбільшу інвестиційну привабливість матимуть земельні ділянки зі сприятливими властивостями ґрунтів та клімату, що дають змогу отримувати високі врожаї, досягати стабільних економічних показників і відповідно застосовувати сучасні інтенсивні технології.

Книжка **В.В. Медведєва, І.В. Пліско, О.М. Бігун «Інвестиційна привабливість орних земель України: методика визначення і картографічноаналітичні оцінки»**. — Х.: ТОВ «Смуґаста типографія», 2014. — 186 с.) має за мету на підставі інтегральних оцінок земельних ділянок виявити ріллю з найкращими, середніми і найгіршими властивостями стосовно різних сільськогосподарських культур.

Основними матеріальними чинниками врожаю є доступна волога й елементи живлення. Саме ці чинники забезпечують реальний рівень ефективної родючості ґрунтів, тому вони мають бути покладені в основу оцінки території для вирощування польових культур.

На підставі інтегральної оцінки родючості ґрунтів, кліматичних та агропромислових особливостей земель у праці встановлено їхню порівняльну інвестиційну привабливість для вирощування польових культур. Як показники родючості ґрунтів земельної ділянки переважно використано масові аналітичні дані про фізичні й агрохімічні властивості, як кліматичні показники — уміст вологи і температуру в критичні періоди розвитку рослин, як агропромислові показники — матеріали технологічної паспортизації полів, зібрані в базі даних. На основі картографічного матеріалу та його аналізу за допомогою сучасних програмних засобів підраховано площі з найвищою, середньою і найнижчою якістю ріллі в Україні, а також оцінено вплив чинників, які підвищують і знижують інвестиційну привабливість. Опрацьовано рекомендації з ґрунтозахисного користування для землевласника.

Монографія призначена потенційним інвесторам, виробникам, науковцям, викладачам вищих навчальних закладів у галузі ґрунтознавства, землеробства та агроєкології.

Видання ілюстроване численними картами і табличним матеріалом, опубліковане українською, російською та англійською мовами.

Книжка, безперечно, викличе інтерес у читачів.

**О.Г. Тараріко, академік НААН
Інститут агроєкології
і природокористування НААН**

**Д.Г. Тихоненко, доктор сільськогосподарських наук
Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва**